

Polacy o smogu

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 23 stycznia 2019 roku

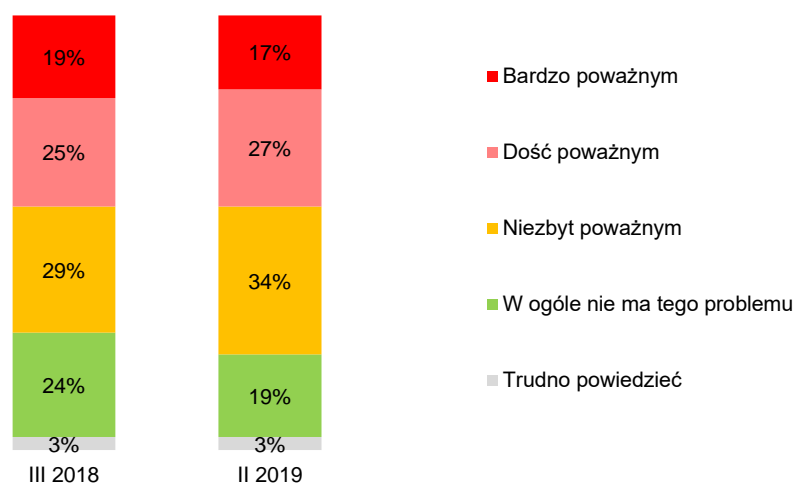
Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Polska ma najgorsze powietrze w Europie. Z danych Światowej Organizacji Zdrowia wynika, że 36 spośród 50 najbardziej zanieczyszczonych miast Unii Europejskiej znajduje się w naszym kraju. Smog nie tylko sprawia, że powietrze śmierdzi (choć zapach nie zawsze jest wyczuwalny), ale także – przede wszystkim – zwiększa ryzyko wystąpienia chorób płuc i serca, a nawet cukrzycy i otyłości. W lutowym sondażu¹ zapytaliśmy Polaków, czy smog stanowi problem w okolicy, w której mieszkają, co robią, aby się przed nim chronić, a także jak oceniają działania rządu i władz lokalnych mające na celu przeciwdziałanie zanieczyszczeniu powietrza.

Ponad dwie piąte Polaków (44%) – tyle samo co rok temu – ocenia, że smog jest poważnym problemem w okolicy, w której mieszkają, w tym dla 17% – bardzo poważnym. Co trzeci (34%) mówi o niewielkiej skali problemu, natomiast co piąty (19%) nie dostrzega go wcale. Od pomiaru sprzed roku ubyło osób twierdzących, że ten problem nie istnieje w ich okolicy, zwiększyła się natomiast grupa wskazujących, że jest on niezbyt poważny.

CBOS

RYS. 1. Jak poważnym problemem w Pana(i) miejscu zamieszkania, okolicy jest zanieczyszczenie powietrza, smog?

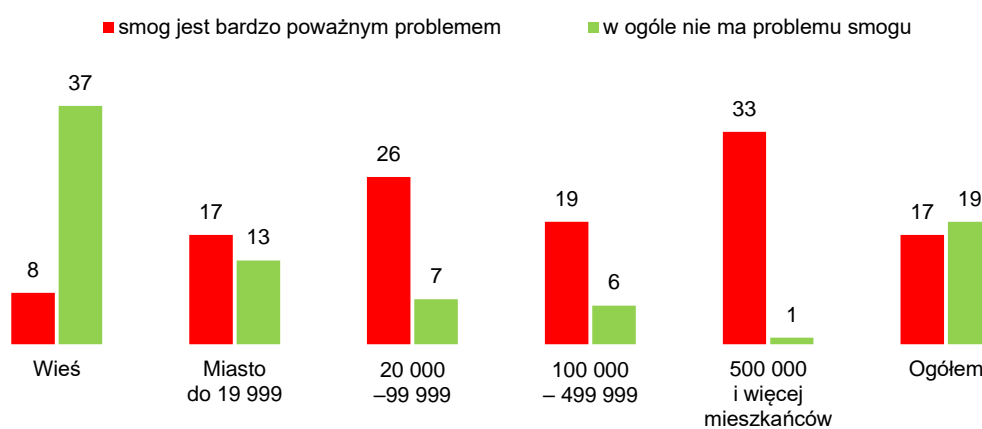
O bardzo poważnym problemie ze smogiem najczęściej mówią mieszkańcy miast półmilionowych i większych, a także respondenci z miast liczących od 20 000 do 99 999 ludności. Wyróżnia się pod tym względem makroregion południowy, zwłaszcza województwo małopolskie, w którym aż 42%

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (345) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 7–14 lutego 2019 roku na liczącej 968 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

respondentów ocenia problem jako bardzo poważny (w województwie śląskim – 27%), a poza tym województwo podkarpackie (29%). Najczęściej nie skarżą się na smog w swojej okolicy mieszkańcy wsi, makroregionu północnego, zwłaszcza z województwa kujawsko-pomorskiego, których ponad jedna trzecia (35%) twierdzi, że wcale nie ma u nich zanieczyszczenia powietrza, a także regionu północno-zachodniego, szczególnie województwa zachodniopomorskiego (33%). O braku zanieczyszczeń relatywnie często mówią również mieszkańcy Podlasia (30%).

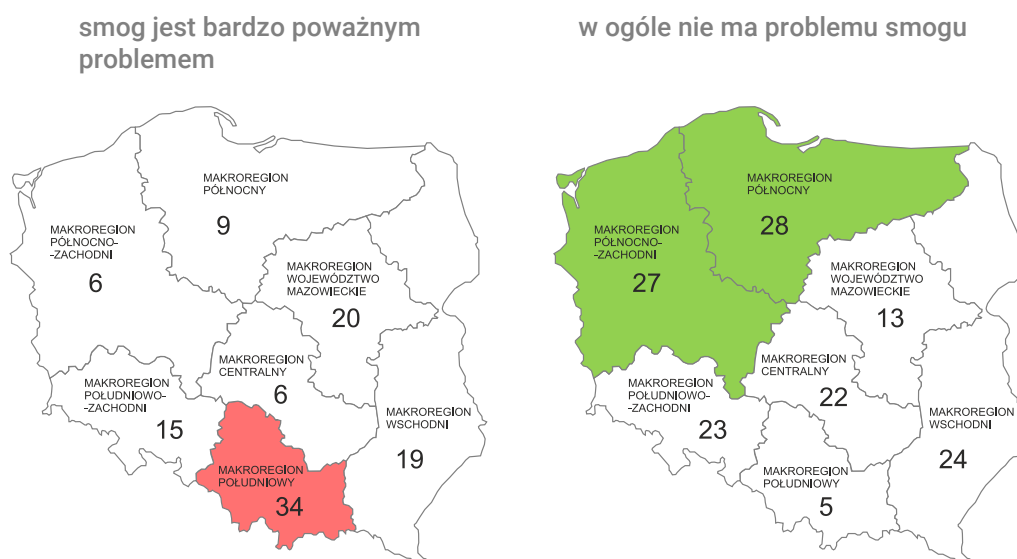
CBOS

RYS. 2. Odsetki badanych deklarujących, że w ich miejscu zamieszkania, okolicy:

CBOS

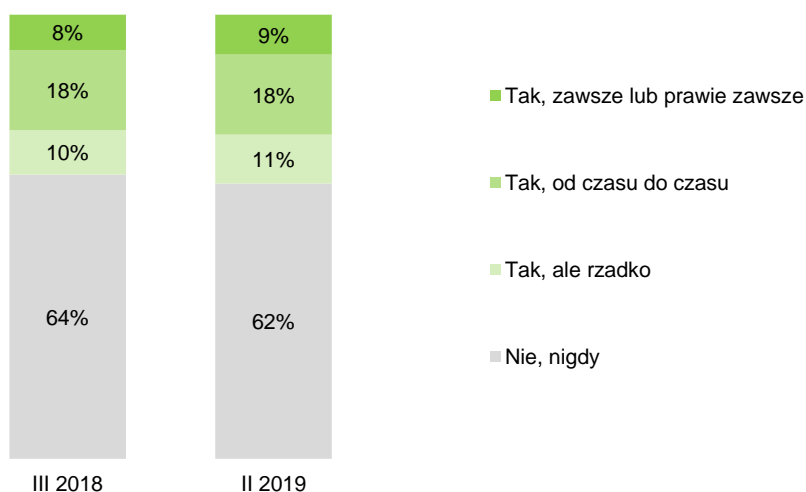
RYS. 3. Odsetki badanych deklarujących, że w ich miejscu zamieszkania, okolicy:

Niemal dwie piąte badanych (38%) sprawdza w okresie jesienno-zimowym jakość powietrza w swojej okolicy, korzystając z informacji dostępnych np. na stronach internetowych czy za pośrednictwem specjalnych aplikacji lub też w telewizji, z czego co jedenasty (9%) robi to zawsze lub prawie zawsze, a blisko co piąty (18%) – czasami. Sześciu na dziesięciu (62%) w ogóle się tym nie interesuje. Zachowania związane z monitorowaniem poziomu zanieczyszczenia powietrza nie zmieniły się istotnie w ciągu ostatniego roku.

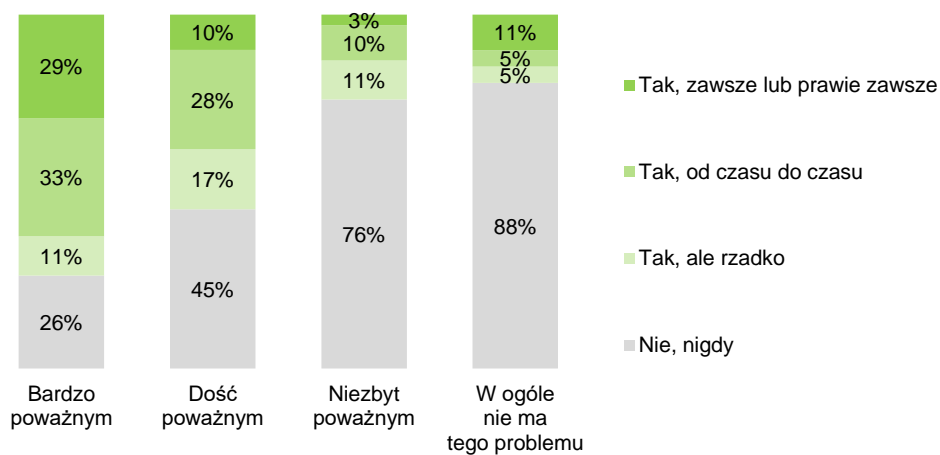
CBOS

RYS. 4. Czy w okresie jesienno-zimowym sprawdza Pan(i) poziom zanieczyszczenia powietrza w Pana(i) miejscowości, okolicy, np. w telewizji, internecie, za pomocą aplikacji w telefonie?

Sprawdzanie informacji na temat zanieczyszczenia powietrza jest silnie uzależnione od obecności smogu w miejscu zamieszkania (ρ Spearmana=0,49). Jakość powietrza sprawdza przynajmniej czasami ponad trzy piąte respondentów mówiących o bardzo poważnym problemie ze smogiem w swojej okolicy i niemal dwie piąte sygnalizujących dość poważny problem.

RYS. 5. Czy w okresie jesienno-zimowym sprawdza Pan(i) poziom zanieczyszczenia powietrza w Pana(i) miejscowości, okolicy, np. w telewizji, internecie, za pomocą aplikacji w telefonie?

Jak poważnym problemem w Pana(i) miejscu zamieszkania, okolicy jest zanieczyszczenie powietrza, smog?

Wśród osób, w których miejscu zamieszkania smog stanowi poważny problem, sięganie do wskaźników jakości powietrza zależy w pewnej mierze od wieku i poziomu wykształcenia. Takich informacji częściej niż inni poszukują respondenci młodsi oraz mający wyższe wykształcenie, natomiast najrzadziej – osoby z wykształceniem podstawowym, gimnazjalnym i zasadniczym zawodowym oraz najstarsi badani.

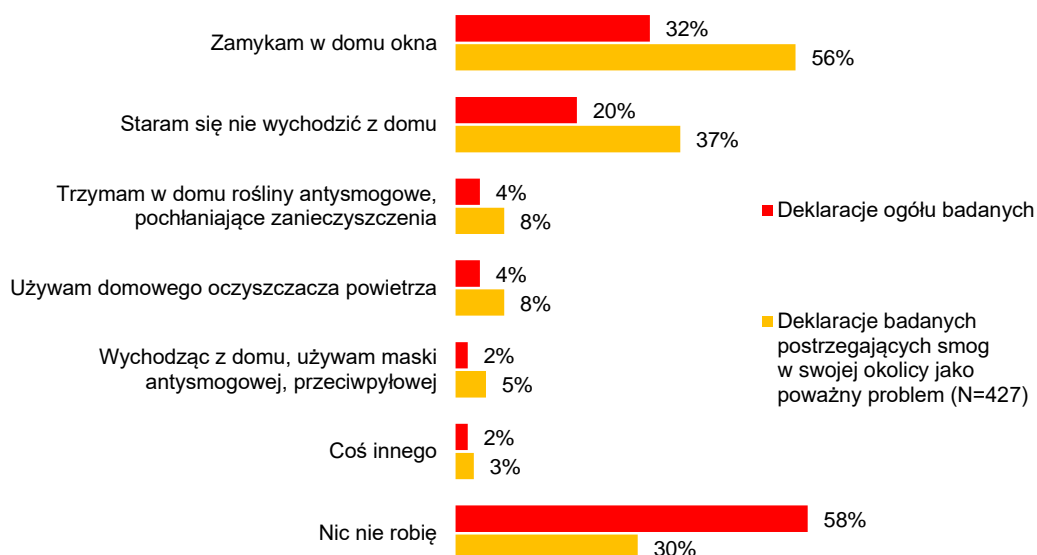
TABELA 1

		Czy w okresie jesienno-zimowym sprawdza Pan(i) poziom zanieczyszczenia powietrza w Pana(i) miejscowości, okolicy, np. w telewizji, internecie, za pomocą aplikacji w telefonie? Deklaracje badanych postrzegających smog w swojej okolicy jako poważny problem (N=427)			
		Tak, zawsze lub prawie zawsze	Tak, od czasu do czasu	Tak, ale rzadko	Nie, nigdy
		w procentach			
Ogółem		17	30	15	38
Wiek	18–24 lata	21	30	21	27
	25–34	25	40	18	18
	35–44	13	28	20	40
	45–54	15	22	25	38
	55–64	15	35	6	44
	65 lat i więcej	16	23	5	56
Wykształcenie	Podstawowe lub gimnazjalne	14	20	12	54
	Zasadnicze zawodowe	9	28	9	54
	Średnie	14	32	14	40
	Wyższe	25	33	19	23

Do najbardziej rozpowszechnionych działań podejmowanych w celu codziennej ochrony przed smogiem zalicza się zamykanie w domu okien (32%) i niewychodzenie na zewnątrz (20%). Nieliczni mają w domu rośliny o właściwościach przeciwpyłowych (4%), używają oczyszczacza powietrza (4%) lub zakładają poza domem maskę antysmogową (2%).

CBOS

RYS. 6. Co Pan(i) robi, aby chronić się przed smogiem?

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ ankietowani mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź

Poszczególne sposoby radzenia sobie ze smogiem są stosowane podobnie często jak rok temu.

CBOS

RYS. 7. Co Pan(i) robi, aby chronić się przed smogiem?

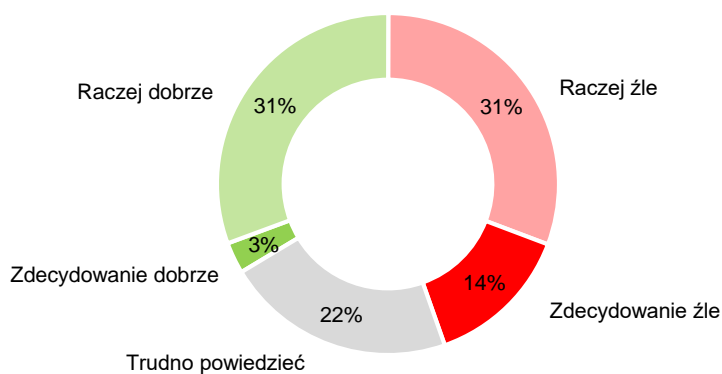

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ ankietowani mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź

Ankietowanych poprosiliśmy również o ocenę realizacji polityk antysmogowych prowadzonych na poziomie krajowym i lokalnym. W odniesieniu do obu przeważają głosy krytyki. Działalność rządu mającą na celu ograniczenie zanieczyszczenia powietrza w Polsce ocenia dobrze jedna trzecia badanych (33%), a źle – niemal połowa (45%).

CBOS

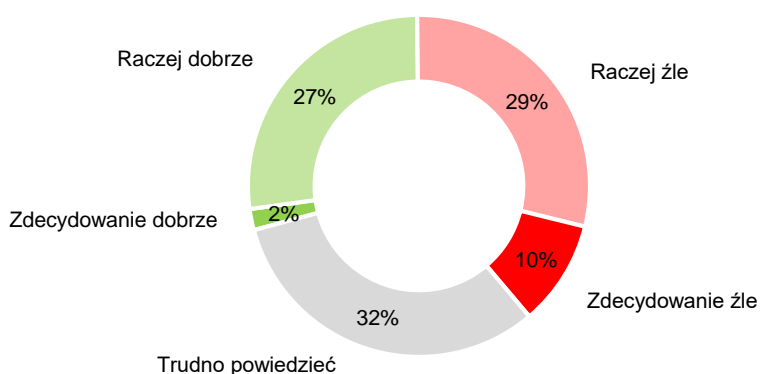
RYS. 8. Jak Pan(i) ocenia działania rządu mające na celu ograniczenie zanieczyszczenia powietrza, smogu w Polsce?

Działalność władz samorządowych w zakresie poprawy jakości powietrza w swojej miejscowości, gminie pozytywnie ocenia ponad jedna czwarta badanych (29%), natomiast dwie piąte (39%) wyraża przeciwną opinię.

CBOS

RYS. 9. A jak Pan(i) ocenia działalność władz lokalnych w Pana(i) miejscowości, gminie mające na celu ograniczenie zanieczyszczenia powietrza, smogu w Pana(i) okolicy?

Negatywne oceny działań w tym zakresie na poziomie centralnym i lokalnym korespondują z dużymi oczekiwaniami, czyli deklarują je najczęściej osoby, w których okolicy problem zanieczyszczenia powietrza jest najbardziej odczuwalny. Z kolei na ogół pozytywnie politykę rządu i – szczególnie – władz samorządowych odbierają ludzie, których kwestia ta nie dotyczy. Co za tym idzie – mniej krytyczne oceny tych działań obserwujemy wśród mieszkańców wsi i małych miast niż większych ośrodków, szczególnie największych aglomeracji.

TABELA 2

Jak poważnym problemem w Pana(i) miejscu zamieszkania, okolicy jest zanieczyszczenie powietrza, smog?	Jak Pan(i) ocenia działania rządu mające na celu ograniczenie zanieczyszczenia powietrza, smogu w Polsce?			A jak Pan(i) ocenia działalność władz lokalnych w Pana(i) miejscowości, gminie mające na celu ograniczenie zanieczyszczenia powietrza, smogu w Pana(i) okolicy?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach					
Bardzo poważnym	23	71	7	20	68	12
Dość poważnym	31	53	15	28	49	23
Niezbyt poważnym	39	37	24	29	34	37
W ogóle nie ma tego problemu	36	29	36	38	14	48

Ponadto ocenę skuteczności polityki antysmogowej rządu determinują w pewnym stopniu poglądy i preferencje polityczne ankietowanych. Na ogół przychylnie odbierają ją badani identyfikujący się z prawicą (zob. tabelę aneksową 1), zamierzający głosować na Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem), a także większa część elektoratu Polskiego Stronnictwa Ludowego. Natomiast niezadowoleni z niej to najczęściej zwolennicy Platformy Obywatelskiej i Wiosny oraz ludzie o lewicowej orientacji politycznej.

TABELA 3

Elektoraty wyodrębnione na podstawie deklaracji głosowania w hipotetycznych wyborach parlamentarnych	Jak Pan(i) ocenia działania rządu mające na celu ograniczenie zanieczyszczenia powietrza, smogu w Polsce?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	55	23	23
Platforma Obywatelska	9	80	10
Wiosna	13	81	6
Kukiz'15*	41	51	8
Polskie Stronnictwo Ludowe*	48	42	10
Niezdecydowani, na kogo głosować	28	51	21
Niezamierzający głosować	25	39	36

* Uwaga, niewielka liczebność zwolenników tych ugrupowań w próbie

Smog, jak wynika z deklaracji, stanowi poważny problem dla ponad dwóch piątych Polaków – najpoważniejszy dla osób z największych miast i niektórych województw na południu kraju. Rządziej doskwiera natomiast mieszkańcom wsi oraz północnej części Polski. Tam, gdzie występuje, istotnie wpływa na codzienne funkcjonowanie i na takie zachowania, jak monitorowanie w sezonie jesienno-zimowym jakości powietrza, zamykanie okien czy unikanie wychodzenia z domu. Działania rządu i władz lokalnych mające na celu ograniczenie zanieczyszczenia powietrza częściej są przez Polaków krytykowane, niż chwalone. Niezadowolenie z nich współwystępuje z większymi oczekiwaniami, a więc częściej wyrażają je osoby, którym smog bardziej dokucza.

Opracował

Michał Feliksiak